

УДК 630 (092)

С.М. СТОЙКО, М.Г. АДАМОВСЬКИЙ, Г.Т. КРИНИЦЬКИЙ

ЖИТТЄВИЙ І ТВОРЧИЙ ШЛЯХ ЮРІЯ ТУНИЦІ (З НАГОДИ 75-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

Юрій Юрійович Туниця – академік Національної академії наук України, Президент Лісівничої академії наук України, доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, член Ради Міжнародного союзу лісових дослідницьких організацій (IUFRO), керівник робочої групи IUFRO з еколого-економічних проблем лісового господарства, президент Ради європейських лісівників, ректор Національного лісотехнічного університету України, Віце-президент Співки ректорів України. Відомий український учений у галузі раціонального природокористування і охорони довкілля, керівник наукової школи з цих проблем, засновник нового наукового напрямку – екологічної економіки, автор понад 200 наукових праць, з них 12 монографій і два підручники. Під його науковим керівництвом захищено шість докторських і 44 кандидатські дисертації. Нагороджений Почесними відзнаками Президента України – орденом “За заслуги” III ступеня та орденом “За заслуги” II ступеня, відзнакою Державного комітету лісового господарства України “Почесний лісівник України”. Розробник пакету документів від України на рівні Генеральної Асамблеї ООН щодо необхідності прийняття міжнародного правового акта – Екологічної Конституції Землі. Учасник численних міжнародних форумів, конференцій, симпозіумів.

На віку як на довгій ниві!

Так звучить мудре народне прислів'я. Довга нива кожного з нас десь починається, далеко кудись тягнеться. Кожен рік кладе на ній борозну. А рік за роком, а борозна до борозни – і вже рілля, зоране поле. Чи ж виросло, чи вродило на ньому те, про що мріялось, коли тільки впрягався у плуг? Так про що ж мріяв, що вже встиг виростити на своєму життєвому полі наш ювіляр?

Зі шкільної лави мріяв Юрій Туниця про професію лісівника й обрав для здобуття освіти Львівський лісотехнічний інститут. Сьогодні він ректор Національного лісотехнічного університету України з 24-річним стажем роботи на цій посаді.

Вважаємо, що його приклад мав би стати мотивацією до здобуття якісних знань нашою молоддю – і студентами, і тими, хто має намір навчатися в Лісотехнічному університеті.

Сьогодні Юрій Юрійович, огорнутий материнською сорочкою добра, людяності, благословенний батьківським мудрим словом, возвеличений повагою дітей, окрилений щebetом онуків, загартований труднощами, витончений інтелігентністю та шля-

хетністю, сповнений безмежним оптимізмом, заклопотаний розвитком своєї альма-матер, екологічними проблемами земної цивілізації, віншує своє 75-ліття.

Народився Юрій Юрійович 19 травня 1941 р. на Виноградівщині, що у Закарпатті, краю, де зелено-шовковисті килими трав і виноградників огортають село Онок, де річка Боржава вирує бурхливим водограєм, де тиша дзвенить мерехтіннями струнких смерек, де любисток та червона рута горнуть до осель.

У 1958 р. закінчив із золотою медаллю Виноградівську середню школу № 1. І тут його спіткала перша життєва невдача.

Він не добрав одного балу для вступу на навчання в лісотехнічний інститут. Але юнак не впав у відчай. Він пішов працювати робітником у Виноградівське лісництво Хустського лісокомбінату. У 1959 р. таки поступає на перший курс омріяного лісогосподарського факультету Львівського лісотехнічного інституту, який успішно закінчує у 1964 р.

Шкільні та студентські роки залишаються позаду. Упродовж наступного року випускник інсти-

туту працює помічником лісничого та виконуючим обов'язки лісничого в Усть-Чорнянському лісокомбінаті на Закарпатті. А далі починається тернистий шлях сходження в науку. З 1965 по 1968 рр. – аспірант Львівського лісотехнічного інституту. У 1969 р. захистив кандидатську, а у 1977 р. – докторську дисертації. У 2003 р. Ю.Ю. Туницю обрано членом-кореспондентом Національної академії наук України, а в травні 2006 р. він отримує високе звання дійсного члена – академіка НАН України.

Працював старшим викладачем, доцентом, професором, завідувачем кафедри, проректором Львівського лісотехнічного інституту.

У 1988 р. ректорат Львівського держуніверситету імені Івана Франка запросив професора Ю.Ю. Туницю очолити новостворену кафедру раціонального природокористування і охорони природи, якою керував протягом 15 років.

З метою координації науково-виробничого потенціалу вчених, фахівців та громадських діячів різних країн для вирішення екологічних проблем регіону Карпат і прилеглих територій на локальному, регіональному та глобальному рівнях за ініціативи професора Ю.Ю. Туниці та на підставі рішення Кабінету Міністрів України у 1991 р. було зареєстровано міжнародне неурядове об'єднання з правами учасника зовнішньоекономічної діяльності – Міжнародний інститут-асоціацію регіональних екологічних проблем (МІАРЕП). До складу МІАРЕП увійшло 28 університетів і наукових закладів європейських країн і США. Виконавчим директором було обрано професора Ю.Ю. Туницю.

У рамках цього інституту було виконано низку вагомих міжнародних проєктів, зокрема, за програмою *TACIS* – спільний німецько-український проєкт «Енергоконцепція-Львів-2000»; спільно з фахівцями фірми *COWI* (Данія) проведено дослідження «Водопостачання та очищення стічних вод м. Львова» та інші.

Важливою подією у житті ювіляра стало обрання його у 1993 р. ректором Львівського лісотехнічного інституту. На цій посаді повною мірою розкрилися його організаторські здібності. Він зумів об'єднати навколо себе різні людські погляди, характери, темпераменти задля поставленої мети – розвивати освіту і науку на благо України.

Ректор Ю.Ю. Туниця – постать неординарна. Лише 25 березня 1993 р. він – новообраний ректор ЛЛТІ, а в серпні того ж року, завдяки його наполегливості, Львівський лісотехнічний інститут здобув статус державного університету. 16 травня 2005 р. Указом Президента України університетові надано, знову ж таки завдяки його неймовірним зусиллям, статус національного та перейменовано у Національний лісотехнічний університет України.

Працюючи на високому посту ректора університету, Ю.Ю. Туниця постійно сповідує життєвий принцип, згідно з яким лише вільна, розкута лю-

дина, позбавлена страху і чинопоклонства, здатна вкласти свій розум та енергію у справу виховання майбутніх фахівців і розвиток науки. На основі саме цієї логіки працівники та студенти нашого університету звільнені від адміністративного тиску. У колективі, який очолює Ю.Ю. Туниця, панує атмосфера творчого пошуку у розв'язанні освітніх, методичних, наукових і виховних проблем, належну увагу надають розвитку матеріально-технічної бази освіти і науки та вирішенню проблем соціального захисту працівників університету.

Все своє життя вчений і педагог Ю.Ю. Туниця присвячує опрацюванню основ еколого-економічного вчення, наукову суть якого він коротко висловив так: «Якщо ми дійсно прагнемо досягти сталого розвитку, як це передбачено «Порядком денним на двадцять перше століття», то мусимо відмовитися від традиційного економічного мислення двадцятого століття і розпочати підготовку економістів нової ери – економістів-екологів, які б розуміли один одного на всіх мовах, у всіх країнах світу».

Основи еколого-економічного вчення Юрій Туниця висвітлює у монографії «Еколого-економічна ефективність природокористування», яка вийшла друком у московському видавництві «Наука» АН СРСР у 1980 р. і була визнана внеском СРСР у програму ЮНЕСКО «Людина і біосфера». Згодом це вчення розвивається у працях автора та його численних учнів і послідовників еколого-економічної школи.

Завдяки організаційним зусиллям ректора, університет став учасником спільного українсько-німецько-бельгійсько-італійського проєкту «*ENARECO*», який фінансувала Європейська Спільнота у рамках освітньої програми «*Tempus-Tacis*». Результатом виконання цього проєкту стало запровадження в Україні нової спеціальності магістерського освітнього рівня «Економіка довкілля та природних ресурсів», завданням якої є підготовка фахівців з принципово новим еколого-економічним мисленням, спроможних вивести Україну на шлях сталого розвитку, що сьогодні важливо для всіх країн світу. Реалізація Проєкту також дала змогу у 2004 р., на виконання постанови Верховної Ради України, створити в університеті Інститут екологічної економіки для підготовки економістів-екологів.

Професор Ю.Ю. Туниця не лише домігся втілення своєї ідеї – підготовки в університеті магістрів з економіки довкілля і природних ресурсів, але й бере активну участь у навчальному процесі, викладаючи студентам оригінальний авторський спецкурс «Екологічна економіка», який є фундаментальним у підготовці фахівців цієї магістерської програми.

Основи цього курсу опубліковано англійською мовою в його книзі в університеті м. Йорк (Великобританія). У передмові до книги відомий британський професор Чарльз Перрінгс наголошує, що

вона є першим підручником українського автора, за яким навчаються студенти університетів Великобританії.

Останнім часом за ініціативи Ю.Ю. Туниці в університеті розроблена і під гаслом “Ad naturam vivere discimus” (вчимося жити в гармонії з природою) реалізується програма екологізації гуманітарно-соціальних, природничих та фахових дисциплін. Її метою є започаткування у системі вищої освіти України екологізації всього навчального процесу як невід’ємного складника сучасної дидактики. Зміст цієї програми цілком відповідає вимогам ООН щодо підготовки фахівців для цілей сталого розвитку.

Для реалізації засад екологізації освітнього процесу, на підставі доповіді Ю.Ю. Туниці, Колегія Міністерства освіти і науки України 27.11.2015 р. прийняла рішення “Про екологізацію вищої освіти України з метою підготовки фахівців для сталого розвитку”. У рішенні Колегії, зокрема, передбачено 19-20 жовтня 2017 р. провести на базі Національного лісотехнічного університету України Міжнародну науково-практичну конференцію “Екологізація освіти як чинник сталого розвитку суспільства”.

Професор Ю.Ю. Туниця розробив також проект пакету документів від України на рівні Генеральної Асамблеї ООН щодо необхідності прийняття міжнародного правового акта – Екологічної Конституції Землі, яка стала б гарантією екологічної безпеки планети. Розроблені документи подано на розгляд компетентних органів на рівні законодавчих і виконавчих структур держави.

У 2000 р. під егідою Ватикану в Римі відбулася Конференція ректорів і професорів університетів, в якій брав участь і Ю.Ю. Туниця. Він мав щастя зустрітися з Папою Римським Іваном Павлом II, який був заздалегідь ознайомлений з ідеєю Екологічної Конституції Землі і сказав Юрію Юрійовичу, що це “Богоугодна справа”. Ідею створення Екологічної Конституції Землі проголошували три Президенти України (1997, 2008, 2009, 2011) на сесіях Генеральної Асамблеї ООН, а також два міністри (МЗС та Мінприроди України).

Юрій Юрійович – член офіційних делегацій України на 19-й Спеціальній (1997) та 63-й черговій (2008) сесіях Генеральної Асамблеї ООН (Нью-Йорк). Він учасник XVIII та XXI Світових Конгресів IUFRO, де виступав з доповідями.

Учасник міжнародних наукових конференцій: Цахкадзор, Вірменія (1977); Любляна, Югославія (1986); Сочі, Росія (1988); Вашингтон, США (1989); Москва, Росія (1990); Амстердам, Нідерланди (1993); Олборг, Данія (1994); Куала-Лумпур, Малайзія, (2000); Делі, Індія, (2006); Познань і Варшава, Польща (2008-2010). У 2011 р. у Санкт-Петербурзі у складі української офіційної делегації, очолюваної Головою Верховної Ради України, брав участь у четвертому Невському міжнародному еко-

логічному конгресі, де виступив з доповіддю “Екологічна Конституція Землі як інструмент глобальної екологічної безпеки і сталого розвитку”. У 2012 р. Ю.Ю. Туниця був учасником міжнародного Саміту ООН зі сталого розвитку Rio+20 у Ріо-де-Жанейро (Бразилія).

Юрій Юрійович плідно працює із засобами масової інформації. Його виступи на радіо і телебаченні, у пресі з актуальних питань охорони довкілля, захисту інтересів нашої держави широко відомі в Україні.

Під керівництвом академіка Ю.Ю. Туниці університет динамічно розвивається, досягнуто вагомих успіхів у створенні та впровадженні багаторівневої системи підготовки фахівців за традиційними напрямками лісового господарства, лісової та деревообробної промисловості, відкриваються нові спеціальності. Університет є невід’ємною складовою частиною національної вищої освіти. Водночас своєю конкретною співпрацею із зарубіжними організаціями він реально інтегрувався у світову, зокрема, європейську освітню систему.

Своїми науковими здобутками університет значною мірою формує лісову політику України, впливає на розвиток лісопромислової та деревообробної галузей. Учені університету плідно працюють у напрямках збільшення лісистості території України, заліснення ураженої радіацією зони відчуження Чорнобильської АЕС, збереження, охорони і раціонального використання лісових ресурсів.

Свій ювілей академік Ю.Ю. Туниця зустрів з новими творчими задумами та прагненням зробити подальший вагомий внесок у науку, в підготовку фахівців. Найважливіше завдання університету він бачить в інтегруванні в європейську та світову системи освіти, підвищенні його ролі у системі національної освіти і науки, покращенні якості підготовки фахівців та наукових кадрів, спроможних вивести Україну на шлях сталого розвитку та забезпечити достойний рівень життя її громадянам у доброякісному природному довкіллі.

Шановний Юрію Юрійовичу! Як уродженцю Срібної Землі зичимо Вам Карпатського здоров’я та подальших творчих здобутків. Сонячної Вам дороги у Вашій ході на вимріяну Вами «вершину гори».

Ad multas annos!

С.М. Стойко, М. Адамовський, Г. Т. Криницький

ЖИЗНЕННИЙ И ТВОРЧЕСКИЙ ПУТЬ ЮРИЯ ТУНЫЦЫ (К 75-ЛЕТИЮ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ)

Юрий Юрьевич Туныця – академик Национальной академии наук Украины, Президент Лесной академии наук Украины, доктор экономических наук,

профессор, Заслуженный деятель науки и техники Украины, ректор Национального лесотехнического университета Украины, Вице-президент Союза ректоров Украины. Известный украинский ученый в области рационального природопользования и охраны окружающей среды, руководитель научной школы по этим проблемам, основатель нового научного направления – экологической экономики, автор более 200 научных работ, из них 12 монографий и два учебника. Под его руководством защищено шесть докторских и 44 кандидатских диссертации. Награжден Почетными знаками отличия Президента Украины – орденом “За заслуги” III степени и орденом “За заслуги” II степени, знаком отличия Государственного комитета лесного хозяйства Украины “Почетный лесовод Украины”. Разработчик пакета документов от Украины на уровне Генеральной Ассамблеи ООН о необходимости принятия международного правового акта – Экологической Конституции Земли. Участник многочисленных международных форумов, конференций, симпозиумов.

S. Stoyko, M. Adamovsky, H. Krynytskyy

**LIFE AND CAREER YURIY TUNYTSYA
(ON THE 75th ANNIVERSARY OF THE BIRTH)**

Yuriy Tunytsya – member of the National Academy of Sciences of Ukraine, President of the Forestry Academy of Sciences of Ukraine, Doctor of Economics, Professor, Honored Scientist of Ukraine, Rector of the Ukrainian National Forestry University, Vice-President of the Union of Rectors of Ukraine. The famous Ukrainian scientist in the field of sustainable natural resource management and environmental protection, leading scientist of the research school on these problems, the founder of Ecological Economics as new scientific direction, author of over 200 scientific publications, including 12 books and two textbooks. He has supervised six doctoral and 42 PhD theses. Prof. Tunytsya awarded with honorary awards of the President of Ukraine – the Order “For Merit” of third degree and order “For Merits” of second degree, award of the State Forestry Committee of Ukraine “Honored Forester of Ukraine.” He developed set of the documents which are presented on behalf of Ukraine for the UN General Assembly aimed to pass World Environmental Constitution as international legal act. Participant of many international forums, conferences, and symposiums.